

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

Articulus VII. Quodnam sit officium, & potestas Delegati?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

men, quòd, si res tanti est, debeant te consulere: nisi fortè causæ ita graves sint, quòd sine præsentia tua non possint commodè terminari; sic Alexander III. ad Episcopum Londonensem. Resp. 2. posse etiam pluribus, qui vel omnes simul causam cognoscant, & judicent (quo casu sententia unius non tenet, *ex c. 16. h. t. & Barb: ibidem nu. 1.* aliud est, si fieret singulis in solidum) vel, ut si omnes interesse non possint, alijs procedere liceat (& in hoc casu, priusquam appareat de impotentia tertij, si reliqui procedunt, nihil agunt, c. *prudentiam 2 1. h. tit.*) Hinc se excusans, excusationem debet exponere, Barb: *ibid. nu. 5.*) vel etiam, ut omnes cognoscant; aut aliqui ex illis; aut etiam unus tantum; & hoc casu ex natura particulæ disjunctivæ, quilibet rectè cognoscit; Zoësius hinc *nu. 19.* Primum ex c. 16. probatur claro illius textu, ubi casus propositus sic habet: causam divortij, inter duos conjuges, Pontifex duobus Episcopis commiserat: ii judicaverunt, mulierem viro restituendam esse; quod cum factum esset, vir mulierem adedò flagellavit, ut in confessionem eruperit, inter ipsos consanguinitatis impedimentum intercedere: hoc intellecto, alter eorum Episcoporum judicavit, illos sepeandos esse: ad hunc casum respondit Alexander III. mandamus, quatenus, si inveneritis, quòd præfatus vir dictam mulierem ad iudicium solummodo alterius prædictorum à se separasset: (quia, cum causa duobus committitur, sententia unius non tenet) ipsum, ut eandem mulierem, sicut uxorem suam benignè recipiat, maritali affectione pertractet, monitione præmissa, cogatis. Si qui tamen apparuerint, qui (postquam ab eo recepta fuerit) matrimonium ipsorum velint, & legitime possint impetere: causam audiat, & sine Canonico terminetis.

2350. Probatur etiam altera pars ex cap. 21. nam, cum à Cælestino III. inter alia quaesitum esset, si causa tribus Judicibus commissa sit, ita, ut si omnes interesse nequeant, duo exequantur, utrum Reus comparere teneatur, quando à duobus tantum citatus fuit? præterea; si à tribus Judicibus citatus comparuerit, utrum duo in causa procedere possint, si tertius nec veniat, nec per literas, (ut fieri solet) se excuset? Respondit Papa; nisi duobus iudicibus, seu

ex certo nuntio, vel ex Excusatore cum literis destinato, aliunde constiterit, quòd tertius adesse non possit (vel nolit) duo illi procedere hand possint: & si procedant, acta irrita erunt. Nam, ex antiqua consuetudine, Pontifex mavult causam committere duobus, quàm uni; tribus, quàm duobus: quia integrum magis iudicium æstimatur, quod plurium sententijs confirmatur. Quare, si aliter, quàm ipsi mandatum, Judices procedant, præter formam mandati iudicare censendi sunt; atque per hoc etiam satisfactum videtur primæ dubitationi, ut hinc gloss. magna in fine annotavit, nisi in citatione expriment impedimentum, aut excusationem tertij: tum fidem habere debet citatus, atque comparere; uti Abbas hinc docet n. 17.

ARTICULUS VII.

Quodnam sit officium, & potestas Delegati?

2351. Officium ejus est, diligenter observare præscriptam in rescripto delegationis formam, nec mandati fines egredi; nam actus foret nullus, Zoësius *h. t. num. 2 1. ex c. cum dilecta, 2 2. de rescriptis*, ibi: cum enim in literis nostris eisdem principaliter mandaretur, ut ad prædictam Ecclesiam personaliter accedentes, personæ idoneæ administrationem committerent Abbatix, cui ad opus ejus fieret hinc inde resignatio subtractorum: ipsi formam mandati Apostolici transponentes, illo capitulo præmissa, de alijs articulis inordinate plurimum cognoverant: propter quod processum ipsorum, contra nostri formam rescripti, ac juris ordinem attentatum, irritum decernimus, & inanem; ideòque mandamus, quatenus G. & quibusdam alijs fororibus, Ecclesiæ (sicut justum fuerit) restitutus, & forma mandati nostri, exacta diligentia, observata, in negotio ipso ratione prævia, procedatis; sic Innocentius III. ad Archiepiscopum Magdeburg: unde jurisdictionem sibi commissam non debet delegatus prorogare de persona in personam, non expressam in rescripto c. 4. *h. tit.* ubi censuras, à delegato latas in personam, rescripto non expressam, irrita declaravit Pontifex, rescribens delegato; quia in dictum I. nullam ju-
risdi-

jurisdictionem habeas, jurisdictionis prorogatio nulla noscitur extitisse; cum hujusmodi delegata jurisdictione ad alias personas nequeat prorogari; quamvis de partium consensu prorogatio de tempore in tempus procedat, si non sit expresse prohibitum, vel tempus præfixum non sit ob utilitatem publicam, sed partium favorem, c. 4. h. t. ubi Pontifex Episcopo Londonensi, de causis, inquit, quæ intra certum terminum decidendæ committuntur, hoc tuam volumus cognitionem tenere: quod, nisi dies præfixus, de communi consensu partium, prorogetur, eo transacto, mandatum expirat; quo casu glossa *fin. in c. 40. h. t.* prorogationem admitti vult etiam de re ad rem.

2352. Et si in rescripto nihil sit specialiter mandatum, delegatus sequi debet jus commune, cui in dubio non censetur delegans derogare voluisse, c. *ex parte*, 13. h. t. ubi Pontifex Eboracensi Archiepiscopo, in hoc dubitanti, rescribit: quod, si quando Judici delegato expediat formam sibi statutam servare, debet tamen rationabiles exceptiones admittere: & in causa, juxta juris equitatem procedere, nisi exprimat in literis nostris, quod nulla debeant exceptiones admitti; his præmissis:

2353. Quæres 1. unde potestas delegati mensuram capiat? Resp. quod ex autoritate delegantis. Hinc delegatus Papæ, major est delegatis inferiorum, c. *statutum*, 11. de rescript. in 6. & in causa delegationis, etiam Ordinariò est major, qui jussus delegati sententiam exequi, cogitur etiam illam, quam videt injustam; c. *Pastoralis* 28. q. quia verò, h. t. ibi: quia verò sæpe contingit, quod executio sententiæ Ordinariò demandatur; quæsiisti, an si ipsam injustam esse cognoverit, debeat eam executioni mandare? an sit ei potius subsistendum? attendentes itaque, quod non cognitio, sed executio tantum demandatur eidem: respondemus, quod cum Ordinarius teneatur obsequi delegato; ac etsi sciat sententiam illam esse injustam, nihilominus exequi tenetur eandem, nisi apud eum efficere possit, ut ab hoc onere ipsum absolvat.

2354. Circa hunc textum, nota, alium esse executorem merum; alium mistum, ut notat Glossa hic, V. & si sciat. Merus executor dicitur, cui nulla cognitio, sed sola

Tom. I.

executio causæ plenè cognitæ, & decisæ, committitur, quin ipse ullas exceptiones admittere possit; uti colligitur ex *L. sicut proponis*, 6. C. de Executione rei judicata; & docet Glossa communiter recepta in c. de Cetero 15. de re judic. si tamen manifestò constet, errorem commissum esse, aut fraudem intervenisse, non debet exequi, sed ad Superiorem, seu Judicem referre, juxta c. 2. de crimine falsi, de quo videri potest Suarez de Censuris, D. 3. Sect. 15. n. 6. Executor mistus dicitur, cui non mera executio, sed etiam cognitio de facienda executione committitur. De hoc sermo est in *L. 4. C. si contra jus*, ibi: & si non cognitio (causæ principalis) sed executio mandatur, de veritate precum inquire oportet, ut si fraus intervenerit &c. Talis est executor, qui à Papa, per rescriptum, deputatus est ad conferendum alicui beneficium, uti colligitur ex *Clem. un. h. t. jun. gloss. V. executores*; quæ inde colligit, quod isti deputati ad exemptionem habeant Jurisdictionem delegatam, quod possint exceptiones admittere, & de iis cognoscere, quæ sunt ad impediendam, aut minuendam executionem (ut, si deputatus sit ad executionem imperatæ solutionis, & Reus conventus compensationis factæ exceptionem objiciat) de ea cognoscere poterit: at verò de executionibus, quæ sunt de justitia causæ, cognoscere ipse non potest, nisi in eum finem, ut intelligat, an ob eam causam ad Superiorem remittere debeat; juxta c. de Cetero 5. de re judic. quibus positus:

2355. Quæri potest, qualiter intelligenda veniant verba, quod Ordinarius teneatur obsequi delegato, qui ei executionem sententiæ commisit, etsi ipse (nimirum executor) sciat sententiam illam esse injustam? R. si manifestè constat, errorem commissum esse, aut fraudem intervenisse, non debere exequi, sed ad Superiorem, seu Judicem referre, juxta c. 2. de Crimine falsi, & videri potest Suarez de Censuris Disp. 3. Sect. 15. n. 6. quia talis executio, tam manifestam continens injustitiam; non cadit sub mandatum justii Judicis; neque dictum textum loqui, vel intelligi debere de hoc casu.

Quæri potest 2. quid agendum, si delegatus etiam, postquam Judex informatus est de statu rei, nihilominus urgeat,

XXX 2

ac

ac imperet executionem? Videtur quòd tunc debeat obedire; nam postquam Pontifex in cit. §. *quia verò*, expressè dixit: executorem *debere obsequi*, et si sciat, sententiam esse injustam, *nisi apud eum* (qui executionem mandat) *efficere possit, ut ab hoc onere ipsum absolvat*: sed in dato casu, id efficere non potest; ergo. Dicendum nihilominus, *non licere* tunc exequi sententiam *criminalem mortis, vel mutilationis contra hominem innocentem*; sic Layman l. 3. *summa*, tr. 6. c. 2. à n. 8. quia innocentem, *cognitum, ut talem, occidere*, jure naturæ prohibitum est: si autem sit in causa civili, & sententia injusta, simul sit invalida (ut, quia est contra jura manifesta, vel nullo Juris ordine observato) executioni mandari non debet, quia tunc non agit *ut Judex, Arg. c. forus 10. de Verb. signif. & ex communi docet Imola hic n. 28. Abbas n. 4. Suarez loco citat.*

2356. Sed quid, si sententia ea injusta sit simul valida? Respondet Suarez *cit. Sect. 15. n. 71.* Executorem licet tunc exequi, si errorem facile ostendere non possit, & sententia sit injusta solum materialiter, lata tamen secundum allegata, & probata; videtur tamen intelligendum pro casu, quo jure solum humano jus illi constitutum est adversus eum actum, quo per executionem sententiæ etiam materialiter læditur jus ejus; vel cum alter illi cedere potest citra culpam conscientia: ut, si contra talem sententiam injustam, cum posset, non appellet.

2357. Quæres 2. quæ pertineant ad Judicis delegati potestatem? R. quòd citare partes, cogere contumaces ad comparendum, & ea omnia facere, quæ necessaria sunt, ut Jurisdictionem mandatam exequi possit, c. 4. & 5. *h. t.* ibi: *auctoritate presentium innotescat*, quòd, postquam alicui causa, licet simpliciter, delegatur, factis potest, *nostrâ auctoritate*, partes compellere, & etiam contumaces, severitate Ecclesiasticâ coercere, *etiamsi litera commissionis id non contineant*, aut partes, mandatum nostrum non habeant, ut accedant; quia *ex eo, quòd causa sibi committitur, super omnibus, quæ ad causam ipsam spectare noscuntur, plenariam recipit potestatem.* Hinc potest, quemcunque *in hoc* impediens, punire, & coercere,

etiam Superiorem, tamen cum temperamento, & discretionem dignitatis personæ. c. 2. *eod. in 6.* ibi: *quia Pontificali dignitate præditis, ob reverentiam sacri Officij*, quod exercent, plurimum deferri convenit, & eos plus alijs honorari decet: ut cum à Judicibus, vel Conservatoribus, à Sede Apostolica deputatis, *contra eos* ad coactiones aliquas, sive pœnas fuerit procedendum, *gradus, & modestia in hujusmodi processu servetur.* Et ideo Alexander IV. *cit. c. 2. §. ita quod*, præscribit hunc modum, ut (eis, condignâ reverentiâ supportatis) ingressus primò ipis Ecclesiæ, vel Sacerdotale *interdicatur* Ministerium: ac deinde ab Officio *suspendedantur*; & subsequenter, *aggravetur* censura Ecclesiasticâ contra eos, nisi fortè aliter fieri suaserit nimia contumaciæ protervitas, sive culpa.

Quæres 3. an Judex delegatus absolvere possit ab excommunicatione? de hoc casu est textus in c. *prudentiam 21. §. sexta, h. t.* ubi dicitur, quòd, si Reus, coram delegato objicit excommunicationem Actoris, quam non probat intra tempus debitum, audiatur Actor: si verò de excommunicatione constiterit, *delegatus absolvat Actorem*, nisi ob aliam causam, quæ in Judicium non devenit, excommunicatus fuerit: *tunc ad excommunicatorem remittendus erit*, qui, *si malitiosè nolit, delegatus Papa eum absolvat*, in commodum partis; non autem ejus proprium; ita Cælestinus III. *cit. c. 3. Dixi: intra tempus debitum*, nimirum, intra dies octo post exceptionem oppositam, *ex c. 1. de Except. in 6.* Sed nota, posse hîc sermonem esse de excommunicatione ab Actore incurta, vel *ante*, vel *post* Apostolicum rescriptum; si objicitur excommunicatio incurta post rescriptum; tum à Judicibus delegatis absolvi debet: quia Pontifex, ipis causam delegando, etiam alia commisisse censetur, quæ accessoria, & ad causæ expeditionem necessaria sunt: sed excipitur primò: nisi Actor ob aliam causam, quæ in Judicium non devenit, excommunicatus fuerit, tum ad auctorem excommunicationis, Judicem ordinarium, vel delegatum pro absolutione mittendus erit: qui si absolvere per malitiam recuset, tum delegati judices, secundum formam Ecclesiæ, absolutionem conferant; secundò: nisi

nisi excommunicatio Sedi Apostolica specialiter reservata sit.

ARTICULUS VIII.

Quomodo Jurisdictio delegati finiatur, vel suspendatur?

2359. **R**Esp. Jurisdictionem delegati finiri in totum, i. morte delegantis, re integra, c. licet 30. h. t. ibi: quia mandatum hujusmodi, re integra, morte mandatoris expressit: non habet solus officium judicandi: si vero, ante mortem illius, Jurisdictione uti ceperit, taliter demandata, vices suas, & alius poterit adimplere: Secundò, per sententiam, quæ facit delegatum, in ea causa definire, esse Judicem cognitionis causæ, c. in literis. 9. h. t. ibi: ex quo Judex delegatus per se, vel alium, sententiam executioni mandavit, vel mandari precepit, ejus auctoritas, & Jurisdictio cessat: quia semel est officio suo functus: Tertio, morte delegati, re adhuc integra c. quoniam 14. h. t. Arg. §. 10. Instit. & L. 58. ff. mandati: sed hoc intellige, si delegatio facta sit persone; non autem, si dignitati; nam hæc non moritur, c. quoniam cit. v. infra n. 2363. Similiter finitur morte delegati, si facta sit personæ, & dignitati simul, vel econtra; ita Zoësius h. t. n. 34. quia sic delegatio requirit duo; nisi commissio redderetur inutilis. Nam in dubio interpretatio sumenda est, ut actus valeat, L. quoties ff. de rebus dub. Hoc tamen videtur limitandum, ut non procedat indefinitè, nisi constet directè intentam esse illam copulativam, seu completum ex utroque. Not. ulterius Jurisdictionem commissam non extinguí amissâ dignitate, si facta sit persona; quia sic non tollitur ejus subjectum: Quarto, Jurisdictione finitur ejus morte, qui conveniendus erat; nam eo casu deficit ratio subjecti, in quo Jurisdictio exercenda foret; Quintò, lapsu temporis præfixi; c. 4. h. t. Sextò, relatione causæ ad delegantem, c. 3. de Offic. Legati: Septimò, revocatione delegantis, re adhuc integra; nam re non integra, revocari non potest, c. super 6. §. verum, h. t. & c. 6. cod. in 6. intellige autem, si revocatio sit expressa, sive tacita.

2360. Suspenditur autem primò, quando de delegatione alicui facta dubitatur; hinc,

donec de illa certò pateat, est sine effectu; c. cum in jure 31. h. t. ibi: nisi de mandato Sedis Apostolica certus extiteris, exequi non cogaris, quod mandatur.

Secundò, quando Judex delegatus, ut 2361. suspectus, recusatur, donec de causa suspecti cognitio sit habita coram arbitris, quos delegatus cogere potest rem declarare, c. suspicionis 39. h. t. ubi Gregorius IX. suspicionis ait: causâ, contra judicem assignatâ, non ipse, (qui forsan provocatus obesset) sed arbitri potius (coram quibus probatio est facienda, & ad quos omnia, quæ ad hunc articulum faciunt, pertinere noscuntur) possunt ad hoc terminum assignare: ab ipso quoque Judice (cui sicut Jurisdictio, sic & cetera, sine quibus explicati non potest, intelliguntur esse commissa) iidem, ut convenient, si discordes fuerint, in unam sententiam, vel tertiam concorditer advocent, cum quo duo, vel alter eorum id faciat, sunt cogendi; ne hujusmodi occasione principale negotium plus debito prologetur.

Tertio cum à sententia delegati appellatur, executio interim suspenditur; c. 28. §. præterea h. t. ibi: præterea postulasti, si, cum à sententia, lata auctoritate litterarum nostrarum, in quibus appellatio est inhibita, fuerit appellatum, & literæ, post appellationem ad judices alios emanaverint, an ad mandatum posteriorum Judicum executio sententiæ, à prioribus delegata, debeat retardari, ut priores Judices ipsam, neque per se, neque per alios exequantur? Nos autem inquisitioni tuæ taliter respondemus, subjungit Pontifex: quòd, cum appellationibus causam, ex certa scientia Judicibus alijs committimus cognoscendam, appellationem videmur recipere, ac jurisdictionem priorum Judicum revocare, ut interim executio sententiæ suspendatur, donec appellationis merita plenius sint discussa &c.

2363. Circa datam responsi: not. 1. rem adhuc integram, communiter censeri, quando necdum est inchoata jurisdictione, eâ utendo, vel cepta, vel cepto negotio non tantum litis contestatione, verum etiam sola citatione legitima; quare res non amplius est integra, parte legitime citata, vel lite contestata; non autem, subdelegatione, vel sola præsentatione rescripti; sic Zoësius cit. n. 29. v. que diximus supra à n. 1590.

X x x 3

Not.